

ZPRAVODAJ
TECHNICKÉHO
MUZEA V BRNĚ

3

1973

Pro muzejní pracovníky, odborný aktiv a spolupracující insti-
tuce vydává Technické muzeum v Brně.

TECHNICKÉ PAMÁTKY

Archeologický výzkum Staré huťi v Josefově

Výzkum v sezóně 1973 probíhal od 30. června do 25. července včetně. Úkolem výzkumu bylo zjistit rozsah a stav destrúovaného zdíva při východním průčelí pece III /velká pec/.

Na uvedeném prostoru při vstupu klenutého kanálu pod pec bylo umístěno vodní kolo a pecní dmyhadla. Pro případnou náznakovou rekonstrukci je tato plocha velmi důležitá právě pro možnost uchování některých detailů uvedených zařízení, která by vhodně doplnila chýtanou stavební rekonstrukci pece III. Byl odkryt prostor o půdorysu 5x7m do hloubky podloží. Kromě zbytků zdí odtokových kanálů určujících původní polohu a částečně i šířku vodního kola nebyly nalezeny žádné technické detaily. Podle výsledku výzkumu je však možno stanovit způsob dalších stavebních úprav této části areálu.

Byla získána řada vzorků litiny z nestratifikovatelných nálezů.

Archeologický výzkum středověké vápenky severozápadní kóty ŠUMBERA, katastrální území Kanice

Výzkum v sezóně 1973 probíhal od 2. července do

13. července včetně. Úkolem výzkumu bylo vybrání kruhového objektu I. ve východní jámě A a částečné vyčištění zaseté vnitřní části zahloubeného objektu, z něž byly obsluhovány jednotlivé pece.

Vybrání kruhového objektu I. potvrdilo domněnku, že jde o vápenou pec tvaru komolého kužele posazeného na užší základně ϕ 225 cm, vysokého 210 cm a horním průměru 410 cm. Do výše 65 cm je jáma vyzděna lomovým kamenem zděným na maltu.

Pec se otvírá pracovním otvorem směrem do zahloubeného objektu A o rozměrech 560x385 /resp. 820/, který byl z větší části vybrán do hloubky 185 cm až na sklanaté podloží pokryté vrstvičkou vypáleného vápna. Z vrstvy zásypů v zánikovém horizontu byl vyzdvižen střepový materiál důležitý pro datování objektu.

Ověřovací sonda v západním zahloubeném objektu B protнула kamennou konstrukci pece se třemi klenutými pracovními otvory.

Zkoumaný objekt byl zanesen do seznamu archeologických památek KSSPPOP Brno s tím, že bude chráněn, resp. konzervován a označen pro svou polohu v oblasti brněnských rekreačních leaů.

Výzkum větrných mlýnů na Moravě a ve Slezsku

Odborní pracovníci Technického muzea pokračovali ve III. čtvrtletí t.r. v proměřování hlavních technických paramet-

rů dalších větrných mlýnů a to jak jejich stavební části, tak i jejich interiéru - strojního vybavení. Tímto způsobem byly podchyceny hlavní technické charakteristiky zděných mlýnů holandského typu v Přemyslovicích u Olomouce, v Chvalkovících u Bučovic a ve Štěpě u Gottwaldova. Současně byla prováděna i základní fotografická dokumentace. Zkoumáné charakteristiky umožní porovnávání jednotlivých mlýnů na společné bázi tak, aby bylo možno vytýčit souhlasné i odlišné prvky v konstrukci a tím dokonaleji zhodnotit tyto významné a dnes již zaniklé památky z hlediska technicko-historického.

Současně s touto činností se pracovníci Technického muzea v Brně aktivně podíleli na rekonstrukčních pracích areálu větrného mlýna v Kuželově. Vypracovali postup rekonstrukčních a zabezpečovacích prací interiéru a po značném úsilí se jim podařilo, ve spolupráci s pracovníky IZM Kuželov, uvolnit postáčení střechy a stáčení větrného kolu. Tím byl dán předpoklad pro další demontáž větrných lopat, hlavního hřídele i hlavního palečnicového kola.

Vodní mlýn v Barošovicích byl zapsán do státního seznamu nemovitých kulturních památek Severomoravského kraje. Vyrozměnění o zápisu kulturních památek podle § 7 zákona č. 22/1958 Sb. o kulturních památkách bylo sděleno Krajským střediskem státní památkové péče a ochrany přírody pod číslem 3107/7 ze dne 29.6.1973.

Na úpravu a využití Oderského mlýna jako technické památky vypracovává studii Státní ústav pro rekonstrukci

památkových měst a objektů v Novém Jičíně.

Oddělení vodní energetiky TM ve spolupráci s vodohospodářskou skupinou KPTM si vzaly za své zpracovat odbornou část úkolu a zařadit Lesní mlýn v Bernarticích jako terenní exponát k "Oderskému mlýnu" v Bartošovicích. Tento záměr je konsultován s ONV odborem kultury v Novém Jičíně, MNV Bartošovice, MNV Bernartice a s majitelem Lesního mlýna a. Bajerem.

V Ý S T A V Y A E X P O Z I C E

Výstava "POŽÁRNÍ OCHRANA V ČSSR"

V rámci V. mezinárodní soutěže požárních družstev a VII. symposia CTIF byla v Technickém muzeu otevřena výstava o vývoji požární ochrany a požární techniky v Československé socialistické republice. Na celkové výstavní ploše 650 m² /všechny sály, ambity a nádvoří/ byl shromážděn obsáhlý dokumentační materiál o bohaté tradici požární ochrany v našich zemích a o současných úkolech v této velice důležité oblasti společenského života. Slavnostní otevření výstavy se uskutečnilo v úterý 10. července za účasti představitelů stranického a veřejného života ČSSR, představitelů Mezinárodního technického výboru pro prevenci a hašení požárů /CTIF/, představitelů požární ochrany ČSSR a dalších významných hostů.

Výstava byla otevřena do 5. srpna 1973.

Výstava "TAJEMSTVÍ ZVUKU"

Ve výstavních sálech našeho muzea byla dne 27.8.1973 slavnostně otevřena výstava "Tajemství zvuku", kterou realizovaly společně Palác objevů v Paříži a Národní technické muzeum v Praze. Výstava, která od své premiéry v roce 1971 v Paříži prošla řadou evropských zemí, je typickým

příkladem mezinárodní spolupráce, slučující snahy dvou kulturních středisek, jejichž posláním je předávat poznatky vědecko-technického pokroku široké veřejnosti.

Výstava měla dvě části. První byla věnována fyzikální podstatě zvuku a jeho praktickému využití. Druhá část výstavy byla věnována záznamu a reprodukci zvuku a byla vystížitnou přehlídkou toho, co bylo za necelých sto let od prvního Edisonova fonografu, přes gramofonovou a magnetofonovou techniku až do dnešní doby stereofonie a kvadrofonie vykonáno v záznamové a reprodukční technice.

Technické muzeum v Brně se výstavy aktivně účastnilo prezentací několika významných exponátů fonografů, gramofonů a magnetofonů. Dokazuje tak, že věnuje náležitou pozornost vědecko-technickému pokroku systematickou sbírkotvornou činností i v oblasti zvukové techniky.

Výstava byla otevřena do konce září 1973.

Výstava "CESTA K SAMOČINNÝM POČÍTAČŮM"

V pátek 21. září ve 14 hodin byla v Technickém muzeu otevřena výstava nazvaná "Cesta k samočinným počítačům". Připravilo ji Polytechnické muzeum v Drážďanech jako putovní výstavu v české verzi pro ČSSR. Po Národním technickém muzeu v Praze je brněnské Technické muzeum druhým místem, kde je tato výstava instalována.

Výstava seznamuje návštěvníky s vývojem jednoho z nejprogresivnějších odvětví moderní techniky - se vznikem

a rozvojem počítačích strojů a samočinných počítačů. Obrazový a textový materiál výstavy o prvních začátcích počítačích strojů až po současné počítače první, druhé a třetí generace je doplněn asi 25 historickými exponáty, většinou ze sbírek výpočetní techniky našeho muzea.

Výstava bude otevřena do konce prosince 1973.

Výstava Technického muzea v POZNANI

Na základě dohody mezi odborem kultury Národního výboru města Brna a odborem kultury Prezidia rady narodowej města Poznaně byla v poznaňském Paláci kultury v úterý dne 4. září slavnostně otevřena výstava "Československá věda a technika proniká do světa". Výstavu připravili pracovníci našeho ústavu a cílem ukázat veřejnosti i v zahraničí výsledky, kterých bylo u nás dosaženo v oblasti vědeckotechnického pokroku během čtvrtstoletí výstavby socialismu.

Světovou úroveň naší vědeckotechnické a průmyslové základny prezentuje na výstavě na 100 exponátů, většinou špičkových výrobků našich podniků a výzkumných ústavů, oceněných na zahraničních výstavách a veletrzích. Převážnou část těchto exponátů dodaly výzkumné ústavy a průmyslové podniky našeho města a poznaňští občané mají zde příležitost poznat Brno také jako jedno z významných středisek Československé vědy a techniky.

Stálé expozice Technického muzea

VÝVOJ VYUŽITÍ VODNÍ ENERGIE

PARNÍ ENERGETIKA

PANORAMA, stereoskopické promítání barevných dia-
pozitivů, uvedla v 3. čtvrtletí celkem 6 programů.
